

Asia: HE 27/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 189/2025 vp) täydentämisestä

Yleistä hyvinvointialueiden tilanteesta

STM:n selvityksen (18.2.2026) mukaan hyvinvointialueiden välillä oli eroja palvelujen saatavuudessa. Perusterveydenhuollon hoitoonpääsy näyttäytyy raportin perusteella alueellisesti edelleen epätasaisena. Erikoissairaanhoidon jonojen osalta useilla alueilla oli edelleen lainvastaisia ylityksiä ja lasten ja nuorten mielenterveys ja päihdepalvelujen osalta alueilla on puutteita. Henkilöstötilanteen osalta on kokonaisuutena tapahtunut parannusta, mutta erot alueiden välillä säilyvät. Suurissa kaupungeissa rekrytointi helpompaa; harvaan asutuilla alueilla edelleen haasteita. Alueet etsivät ratkaisuja mm. työnjaon kehittämisestä, teknologiaratkaisuista ja yhteisistä henkilöstöyhtiöistä. Digitalisaation osalta kehitys eteni kaikkialla, mutta lähtötaso ja etenemisvauhti vaihtelevat.

Kokonaisuutena talous kääntyi ylijäämäiseksi, kiitos rahoituksen jälkikäteistarkistuksen, silti yhdeksän hyvinvointialuetta jäi alijäämäiseksi vuonna 2025. Alueiden taloudellinen eriytyminen voimistui ja on ennusteiden mukaan syvenemässä. Alueiden välisille eroille on useita selittäjiä, mm. väestörakenteen erot, muuttoliike, palveluverkon uudistamisen eritahtisuus, henkilöstötilanne sekä myös talouden sopeuttamistarpeet, jolloin alijäämäiset alueet usein joutuvat priorisoimaan taloutta palvelujen kehittämisen kustannuksella. Eriytyminen on kasvava riski myös palvelujen yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Talouden tasapainottaminen tulee olemaan monille alueille vaikeaa, joten maltillisemman alijäämän kattamisaikataulun voi arvioida pienentävän palvelujen eriytymisen uhkaa maan eri alueilla.

Lisäaika alijäämien kattamiseen

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että esitetty harkinnanvarainen vuoden lisäaika kertyneiden alijäämien kattamiseen antaa alueille aiempaa paremman mahdollisuuden tasapainottaa talouttaan vaarantamatta lakisääteisten sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisen.

Lisäksi ministeriö toteaa, että hyvinvointialueiden rahoituslain kokonaisuudistus on tarpeellinen, jotta rahoitusmallista saadaan pitkällä aikavälillä ennakoitavampi ja alueet pystyvät huolehtimaan lakisääteisten palveluidensa järjestämisestä.

Ministeriö suhtautuu myönteisesti esitettyyn muutokseen HE:een laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun HE:n täydentämisestä.

Lausunnon laatija: Jussi Lind/STM, erityisasiantuntija